

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA INFORMATIKY

BBC DomesDay project Reloaded

ESEJ PRO DIGITÁLNÍ KNIHOVNY

Jakub Peschel

Brno, 2014

Úvod

Odjakživa se lidstvo snažilo pro budoucí generace zanechat popis toho, jak se žilo v minulých dobách. Nejdříve to byly jen pohádky a popisy předávané ústně, které vykreslovaly danou dobu. Později se začaly zapisovat do kronik a spousta společností se zaměřovala na to, aby vše zachytila. Jak se doba technicky rozvíjela, vyvíjela se s ní i metoda zachycení. Nejdříve to byly hliněné destičky, později papýrové svitky, následovaly papírové kroniky a v době počítačů jak jinak nežli elektronické dokumenty.

V dnešní době je mnoho metod jak zachovávat informace o našem každodenním životě, a proto se společnost BBC [1] v roce 1986 rozhodla, že vytvoří ambiciózní projekt, který měl za úkol zachytit každodenní život běžného občana Spojeného království a poskytnout všechna data jako velkou databázi znalostí pro veřejnost, čili za co nejmenší cenu. Veřejnost byla vyzvána, aby se do projektu zapojila a popsala vše běžné, co se denně odehrávalo a mohlo být zajímavé za tisíc let. Projekt byl spuštěn přesně po devíti letech od roku, ve kterém byla napsána kniha DomesDay od Williama zvaného „Dobývatele“ [2]. Původní kniha DomesDay vznikla v roce 1086, po dobytí Británie Williamem Dobývatelem, kdy nový panovník potřeboval zjistit informace o dobytém území. Rozhodl se proto udělat průzkum a veškeré informace zapsat do knihy. Jelikož vše, co bylo zapsáno v knize, bylo konečné, kniha dostala název „DomesDay Book“, Kniha posledního soudu. Obsah titulu vznikl rok a zaznamenal obrovské množství informací o životě v Británii. Projekt byl zaznamenáván na LV-ROM, neboli Laser Vision Read-only memory, disky [10], což znamenalo, že jakmile byl záznam jednou zapsán, nebylo možné jej upravit. Je tu tedy paralela s knihou DomesDay, po které byl projekt pojmenován. Projektoví manažeři očekávali, že jakmile to bude možné, data se zapíší na disky nové, které už nebudou jen read-only. Bohužel se laserdisky a jejich přehrávače na trhu neuchytily, a tak pomalu, jak ubývalo přehrávačů schopných tyto disky přečíst, selhával i projekt DomesDay.

DomesDay

Během sběru dat byla celá Británie rozdělena do takzvaných D-bloků [3], oblastí velkých zhruba tři krát čtyři kilometry. V každé oblasti pak vznikaly záznamy běžného života. Záznamy byly ukládány na disky, které poté v BBC přkopírovali na LV-ROM disky. Disky byly dva, jeden komunitní a jeden národní. Do komunitního se ukládaly poznatky z každodenního života, fotky D-bloku či videozáznamy, do národního se zaznamenával denní tisk,

statistiky a další údaje. Na LV-ROM disky bylo možné zapisovat a číst pomocí počítačů BBC Micro [8], které vyráběla společnost Acorn Computer. Plán projektu byl takový, že děti ve školách v jednotlivých D-blocích budou zaznamenávat dění pomocí počítačů BBC Master [4], které byly v té době rozšířené.

Důvodů, proč se projekt nezdařil tak, jak bylo v plánu, je hned několik. Bohužel se na trhu neprosadil BBC Master od firmy Acorn Computer. Ukázalo se, že veřejnost se kvůli vysoké pořizovací ceně počítače rozhodla zařízení nekupovat. A tak se software i hardware, na kterém byl projekt vytvořen, přestal rozvíjet. To vedlo k pomalému digitálnímu zastarání a pomalému zapomnění. Na projekt se však nezanevřelo, začaly se totiž zkoumat různé způsoby, jak data obnovit a zachovat.

DomesDay Reloaded

Projekt DomesDay byl svým způsobem velice úspěšný, neboť se podařilo nasbírat neskutečné množství informací o dění v Británii. Jakmile bylo viditelné, že technologie, na kterých je projekt vystavěn, pomalu zastarávají, začalo se pracovat na jejich převedení. Jelikož projekt nadchl spoustu lidí, jak amatérů, tak profesionálů, zformovala se skupina akademiků, kteří se pod názvem „CAMiLEON consortium” [5] rozhodli emulovat software a hardware, na kterém byl projekt DomesDay vystavěn. Na přelomu roků 2002 a 2003 se jim vše podařilo nasimulovat a zobrazit data. Současně s tím se Adrian Pearce[3], který nebyl součástí konsorcia, rozhodl aplikovat reversní inženýrství k rekonstrukci dat a v roce 2004 publikoval první část dat online. Bohužel v lednu roku 2008 zemřel a práci nedokončil. Poté se lidem z BBC podařilo znovu získat data jako videonahrávky, mapy či fotografie. Jakmile byl rozluštěn kompletní komunitní disk, tým BBC DomesDay se rozhodl znovu spustit projekt DomesDay, který nazval DomesDay Reloaded [3].

DomesDay Reloaded byl snahou o obnovení dat z laserových disků společnosti BBC. Data byla určena pro počítače BBC Master a bylo nutné je nejdříve získat. Jakmile byla data získána, rozhodla se společnost velkou část těchto dat publikovat online a zpřístupnit veřejnosti. Spolu s tím se otevřela možnost pro aktualizaci starých dat. Pro zveřejnění dat bylo potřeba vytvořit vhodná stanoviště, a proto vznikly takzvané dotykové stoly (původně „TouchTable”) ve veřejných budovách, jako je například Národní muzeum počítačů [6] či MediaCityUK [7]. Stoly fungují jako emulátory hardwaru a softwaru a dovolují tak přehrát originální LV-ROM disky. Zároveň tyto stanice dovolují až čtyřem lidem zároveň pracovat nad daty disků. V dnešní době je již projekt ukončen a veškerá data jsou uvedena na stránkách pro-

jektu, nebo v již zmíněných dotykových stolech. Bohužel některá data ještě stále nejsou přístupná, protože nebylo možné všechny autory kontaktovat a požádat o svolení k publikaci jejich textů.

Zhodnocení

Cílem projektu bylo vytvořit databázi údajů o životě obyvatel, jež bude čitelná a použitelná do budoucna. Data projektu byla převedena do formátů, které jsou dnes srozumitelné, ale co je důležitější, data jsou nyní spravována vědeckými institucemi, které je udržují v použitelném stavu. Také mohu říci, že oproti předchozímu projektu se autoři už poučili a projekt dále spravují a přizpůsobují technickým požadavkům dneška. Troufám si říci, že díky tomuto přístupu a také dnešním technologiím je možné, že data přežijí tak dlouho, jak bude potřeba. Navíc tento projekt přináší neskutečné zkušenosti v oblasti uchovávání dat v digitální podobě, neboť ve své době bylo 50 GB dat neuvěřitelné množství a i dnes to není tak málo.

Literatura

- [1] *BBC - Homepage* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://www.bbc.co.uk/>>
- [2] *DomesDay Book* [online]. 4. listopadu 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://www.historylearningsite.co.uk/domesday.htm>>
- [3] *BBC - DomesDay Reloaded: Explore, compare and share the DomesDay Reloaded archive* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://www.bbc.co.uk/history/domesday>>
- [4] *Chris's Acorns: Master 128* [online]. 2. května 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://chrisacorns.computinghistory.org.uk/Computers/Master128.html>>
- [5] *CAMiLEON - Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. 29. listopadu 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://en.wikipedia.org/wiki/CAMiLEON>>
- [6] *The National Museum of Computing | Home to The First Electronic Computers* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://www.tnmoc.org/>>
- [7] *Home | MediaCityUK* [online]. 5. prosince 2014 [cit. 5.12.2014]. Dostupné z <<http://www.mediacityuk.co.uk/>>
- [8] *BBC Micro - Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. 11. prosince 2014 [cit. 16.12.2014]. Dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/BBC_Micro>
- [9] *Acorn Computers - Wikipedia, the free encyclopedia* [online]. 15. prosince 2014 [cit. 16.12.2014]. Dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/Acorn_Computers>
- [10] *Microcomputer - Domesday* [online]. 15. prosince 2013 [cit. 16.12.2014]. Dostupné z <<http://www.microcomputer.org.uk/projects/domesday-lvrom.html>>